

2gen akros, jo- Solzopet. Elfagerben.

419-

JA 2671 Arbrezum 1927. apr. 5. Pēgļi
Izņem kop, celtniecības darbus. Ekspozīcijas!

D. 1927 11/4

Kováč Ondřej

Az ártatlannal előzetes letartóztatásba vagy vizsgálati fogságba helyezettek és az ártatlannal elítéltek hártalanítása a magyar jogban.

Fogtudományi doktori értekezés.

Irta :

Therches Erno

2016	2.1.1. 2016	2016	2016
2152	2016	2016	2016
2728	2016	2016	2016

412 pins.
1986-27.

0-27.
Birälaha Kialalik:

Dr. Kovak's Andos

Dr. Teghree Gula

professor unak.

Profesor unak.
Rebeca, 1923. aprili ho 3. an.

Wm. H. R.

E. i. Lohau

A 2671

Tartalom:

Források jegyzéke. 2. o.

Bevetés. 4. o.

Elméleti kérdések. 6. o.

A BP. XXXI. fejezetének és az
ahhoz fűződő joggyakorlatnak
kritikai ismertetése. 19. o.

Források:

Magyar Fogyi Lexikon 1534-540. o.

Dr. Doleschall Alfréd. Az ártatlanság tör-
tént megbüntetés fogalom meghatározása. Ügy-
védek Lapja. 1892. évf. 8. sz.

U. ö. Az ártatlanság vizsgálata fogás-
helyzetek és ártatlanság elítéltek kártalanítá-
sáról. Magy. Fogyász. Ért. VII. kötet. 10. füzet. 1895.

U. ö. A Bp. javaslatához. (Az ártatlanság
elítéltek kártalanításának kérdése.) Fogyt. Közl.
1895. évf. 329, 338, 346. o.

U. ö. A Bp. XXXI. fejezetének kritikai is-
mertetése. Magy. Fogyász. Ért. XX. k. 6. f. 1900.

Dr. Balogh Ferenc. A büntető eljárás újrasz-
vetelésének, valamint az ártatlanság letartóztatot-
tak, ill. elítéltek kártalanításának kérdéséhez.
Fogyt. Közl. 1895. évf. 18, 58. o.

Kártalanítás az ártatlanság szenvedett elő-

retes letartóztatás, vizsgálói fogság és elítélés esetében. (Ministeri indoklás.) Fogt. H. 1895. évf. 265. o.

Dr. Fáyér László. A magyar Bp. vezérfőnöke.
IV. k. 1905. 743-770. o.

Balogh, Illés, Varga. A Bp. magyarázata.
I. k. 1910. III. köt. 498-518. o.

Dr. Fényes Ferenc. A magyar büntető jog tankönyve. IV. k. 1916. 720-729. o.

Angyal-Dezse. Anyagi és alakai büntetőjog.
1917. II. köt. 398-405. o.

Dr. Engel Sándor. A kértalanítás a Bp. szabályai és a Kúria gyakorlatára szerint. B. F. T. XLIX.
köt. 2. sz.-ban kötött értékesítés.

Dr. Hegedű Ignác. Kértalanítást csak az igényelhet, akinek irányában az eljárást a bíróság megszüntette. Értékesítés n. ott.

B. F. T. XLI.-L XXVI. köt. (1901-1924).

Dr. Teghse Gyula. Társadalom-, állam- és jogtudományok. 1924.

Dr. Bernolák Sándor. Büntető jogszabályaink gyűjteménye. II. köt. 553-568. o.

Beveretés.

Értve humanum est a ezért, míg emberek foglal-
ják el a bírói székét, a tévedésen alapuló ítéletek
korszaka lezajlani nem fog. Sajnos, hogy e téren
a tévedés nem mindig helyrehozható (a szó legszor-
sabb értelmében sohasem reparálható teljesen), mert
olyan értéket semmisíthet meg, amelynek hárpót-
lisa semmi kincssel sem történhet meg: az emberi
életet, amelynek elvesztését az itt maradt ha-
landó sokszor késő halhatatlan Istennel is perbe-
szállani, hit még, ha tudja, hogy annak, aki ne-
ki a földön legkedvesebb volt, örökre elvesztését az
állam okozta, az az alakulat, amelynek pedig az
individualista és a szervezési elmélet szerint az a cél-
ja, hogy az egyesek boldogságát, jólétét előmozdít-
sa! ¹⁾ A dötét kép egyetlen vigasztaló oldala az, hogy
a véres áldozatok juttatják felismerésre a neme-
sen gondolkozó szellemek előtt a kérdés fontossá-
gát, amint pl. Voltaire kezébe egy felháborító e-

set, a toulouse-i becsületes aggasztánnak, Jean Calas-nak herékbetörése adta a tollat, hogy az ártatlan elítélésről egy memoir-t írjon és vagy két más művében az 1670-i Ordonnance-nak éles kritikáját adja.

A Calas eset (1761) volt a megindítója annak a nagypraxisú irodalmi mozgalomnak, melynek eredménye egy évszázados küzdelem után az lett, hogy a legtöbb modern állam törvényileg szabályozta az ártatlannul elítélteket, sőt az ártatlannul letartóztatottakat és vizsgálati fogdába helyezetteket kérdésről is.

Lipót 1786-i bti kódexe már pénz alapot létesített az ártatlannul elítélteket kártalanításra. Az ártatlannul történt elítélteket cseleiben kártalanítást rendelkeznek: az 1868. évi württembergi Bp., legtöbb svájci kanton törvénye, Portugália 1884-i, Svédország 1886-i, Norvégia 1887-i, Dánia 1888-i, Ausztria 1892-i, Franciaország 1895-i, Németország 1898-i törvénye, nálunk a Bp. Országban egy 1900-i cári rendelet (az ártatlannul száműzöttek visszatérítéséről).

Elméleti kérdések.

I. Kérdés, hogy illeti-e az ártatlannal elítéltet állami kártalanítás s ha igen, milyen alapon?

Hogy a kérdésre felelhessünk, szükséges ismerünk az ártatlannal szenvedett büntetés fogalmát, melyet Doleschall így definiál: „Ártatlannal szenvedtetett el minden olyan büntetés, melyre valaki oly csodakemény megtorlásra fejeben ítéltetett, melyet általában nem, vagy oly körülmények között követett el, melyek a büntetőjogi bebizonyítást kizárják, feltéve, hogy elítéltetését valószínűleg nem okozta”.

Mikor a fenti kérdésre felelni kívánunk, el kell tekintenünk azoktól az esetektől, melyekben az igazságszolgáltatás közegeinek vétke sége forog szóban és fel kell tennünk, hogy ezek hatáskörükben és a törvények által előírt módon jártak el, mert csak ez esetben vehető fel

az a kérdés, hogy fennforog-e az állam jogi
kötelessége a kártalanításra vagy sem.

Mémbizék (Vollert és részben Bähr, cse-
mte Ullman és Liost is) azt tartják, hogy az ár-
tatlanul elítélteknek és letartóztatottaknak
általában semmi igényük a kártalanításra vo-
nathatólag nincs; ők a vétetlen áldozatok: ca-
sum sentit dominus, az állam jogával élt
s qui suo iure utitur, neminem laedit, bü-
nösség nélkül nincs felelősség.

Lukács Adolf¹⁾ azt mondja, hogy a bü-
ntető igazságszolgáltatás terén működő közegek joga,
melynek folytán vki ártatlanul elítéltetett, kö-
zög s így inconsequens egy abból folyó esetleges
felelősség kérdésénél magánjogi elvekre hivatkozni
(míg az indoklás).

Vollert azt mondja, hogy „der Staat kann
unmöglich dafür aufkommen, wenn einem Bür-
ger aus der Handhabung des Gesetzes ein Schaden
erwächst“, amde éppen a törvényi jog himé-
letlen alkalmazása által áll elő a summum

¹⁾ A fentiek közt elmulasztottam felmenni a Magyar Igazság-
XXII. kötetben (1984) megjelent, az ártatlanul letartóztatottak vagy
elítéltek állami kártalanítása" c. hírló cikkét (52-69, 142-152, 236-243 o.).

ius, summa iniuria -féle állapot (jogszenéség, ius strictum¹⁾). Az elítélés az ártatlannal szemben is jogos - recht-mässig -, mert az állam közge a fennálló jogszabály szerint járt el, mikor az illetőt elítélte, de az is bizonyos, hogy tudta, akaratla és kényszerű célja ellenére az egyes egyént az állam jogaiban sértette és ezen sérelemét orvoslást kell nyújtania. Az osztrák igazság eszménye kívánja ezt²⁾, amelynek értelmében senki sem tartozik az állam érdekei iránt többel és nem kötelezhető többre, mint a többi állampolgár, mígpedig azon szolgálatát mérve, melyet valaki a közérdek oltására ártatlan letartóztatása v. elítéltetése alakjában teljesített, aránytalan.

A véletlenségi elméletre Faques³⁾ azt jegyzi meg, hogy a véletlen (casus) a közérdek szolgálatában állván be, a dominus csakis az állam lehet.

Az a tétel, hogy a bűnösség nélkül mincs felelősség, általában véve helyes, de mégis köz-

1) Peghze 47-48. o. 2) Lukács i. i. 3) Jólve Doleschall

ismeretű azon vállalatok felelőssége, melyek jogosult üzemének valamely személy testi épsége v. élete esett áldozatul. Hyen felelőség a leggyakrabban magánosembereket terhel bűnösségük nélkül, sokkal inkább helye van tehát annak az ártatlannal elítéltekre nézve az állammal szemben.

Az írók egy másik csoportja a keítalanítást méltányosságból elfogadná, de jogi okoknál fogva azt visszautasítandónak véli. Schwarze ezért tagadja az állam jogi kötelezettségét a keítalanításra, mert az állam nem tevédelek. Bar attól fél, hogy a bíró a keítalanítási jog kimondása esetén óvatosabb lesz, a felmentő ítélet hozatala körül, nehogy a meggyőződése szerint bűnös egyént még keítalanításhoz is juttassa. Kroecker minden kémpörrendszabály alkalmvisésiban az állam feltétlen felelőjjogának gyakorlását látja, melyért azt felelősségre vonni annál kevésbé lehet, mert a keítalanítási kötelezettségnek megállapítása által

sérelmet szenvednének azon ártatlannal elítéltek, kiknek ártatlansága nem derült ki. Fayer is a méltányossági elméletet vallja, mert a kártalanítást *malum necessarium*-nak tekinti.

Ha Schwartze kijelentése alatt az értendő, hogy nem az állam, hanem szerve tévedett, akkor erre felhozom ^{Teghre} azon tételt, hogy a közönség, tehát az állam szerveiben „a közönség szelleme, annak akaratja és tudata valósul meg.”¹⁾

Humeckerek Doleschall így felel: „Hol van azon Istentől vagy emberchtől megteremtett jog vagy törvény, mely felhatalmazza az államot ártatlan egyént kizárítani a családjából, a társadalomból, hogy őt homlokán a szíggel kitörülhetetlen bélyegével megjelölve, abba visszatarítsa, hogy földművelő páriaként bolyongjon embertársai között? A felségjog így értelmezésnek egy felséges vonása sincs.

A méltányossági elmélet ellen, Doleschall után, általában azt mondhatjuk, hogy vagy jogilag kötelezzük az államot arra, hogy kizár-

lanítást adjon, vagy, ha arra jogi okokat nem találunk, ejtsük el a kérdésnek törvényi szabályozását és bízzuk az arbitrarus kártalanítást az egyes különösen figyelembe veendő esetekben a mindenkori kormány belátására és jogi értékelésére (Angliában ez a helyzet), azonban a kártalanítási igéymnek esetről-esetre discretionarius módon való megállapíttatása az egész intézményt hatályából kivethetné".

Helytelenül mondja tehát a Bp. miniszeri indoklása, hogy "a javaslat nem éri sikerét annak, hogy az elméleti vitakezelés föltételeként, vajjon az államnak jogi kötelezettségben áll-e a kártalanítás adása, vagy hogy ezt csak a méltányosság okai igéymlik". Némten szerint azonban mégis állást foglal, és pedig a jogi kötelezettség irányában, az indoklás következő mondja: "et törvényhozásnak, mely büntetést állapít meg a bűnösre, mulasztatlan kötelezettsége egyzersmind, hogy kártalanítást állapítson meg az ártatlannal szemben".

Az előbbiekből következőleg az az álláspont helyes tehát, mely az állam jogi kötelezettségét állapítja meg a kártalanítás adására. Ezt a felfogást vallják: Geyer, Faques, Stenglein, Wahlberg, Lichtenhal, Nissen, Hissling, Burz, Dörschell, Fünke, a régebbi írók közül Bentham, Filangieri, Carrara, Lucchini, Hélie stb.

Már a régebbi írók is teljes meggyőződéssel követelik a kártalanítási igény jogi elismerését, bár sokszor helytelen indoklással. Így pl. Brisson¹⁾ a kártalanítási jogot a társadalmi szerződés lényegéből folyóan tekintti, Madelaine²⁾ pedig a velünk született jogokra és a természetjog követelményeire alapítja azt. (Lásd Tézise 193. o. 4. bek.-t.)

Prins és Pergamoni³⁾ a kártalanítást azon a logikára alapítják, mely a kizáróítás által károsított magánjogok megrövidítése és a bíróság által sugtató személyi érdekek között fennforog: „Lorsque la société me prend un lambeau de terre, un pan de mur, elle doit

¹⁾ Ideérve Lukácsmil.

m'en payer le prix; et quand elle me prend ce que j'ai de plus cher au monde, ma liberté, mon honneur, elle ne me devrait rien?"

Larrosa szerint, hogy a kártalanítástól szó lehessen, kell, hogy a büntetések helyrehozhatók legyenek.

Döleschall ²⁾ ezt mondja: "A büntető hatalom gyakorlása által jogaiban ártatlanul sértett egyének erkölcsi és anyagi kártalanítására vonatkozó igényével az államnak, mint a bűn hatalom kezelőjének a kártalanításra való kötelessége correspondál".

A modern felfogás szerint a jogállamban az állam anyagi felségjogainak a polgárokkal szemben az ún. polgárjogok (más néven szabadságjogok vagy vélték született jogok, melyek azonban az államszuverénitási ¹⁾) felelnek meg. ²⁾ Az alkotmány által védett személyes szabadság érintése, korlátozása csak akkor engedhető meg az államnak, ha ezen eszköz büntetőjoga (ius puniendi) érvényesítésének elengedhetetlen fel-

Az 1884-i német jogszövegilek felismerte a kártalánítás nagy jelentőségét a közérlelési határozatban mondta ki, hogy az ártatlannal elítélt a rajta esett jogszélem fejében az államtól elégtételt követelni jogosítva van.

II. Míg az ártatlannal elítéltek kártalánítása a jogállamban az állam jogi kötelezettségnek elismertetik, addig az ártatlannal szenvedett előzetes letartóztatás, ill. vizsgálati fogás esetében az még ott sem áll fenn feltétlenül, ahol az ártatlannal elítéltek kártalánítására törvényileg szabályozva van (Ausztria, Franciaország és Németország csak az ártatlannal elítélteknek ad kártalánítást); pedig ha az, akit a bíró befogott büntetésre eljuttat alapján, bár helytelenül, bűnösnek talál, ígényt tesz a kártalánításra, akkor az, akit a bíró nem ítelt el és aki csak az igazságszolgáltatás érdekei iránti előzetesről vezérelte szabadságát, még inkább tartatásra ígényt. Az indoklás is elismeri ezt.

Az előzetes letartóztatásért és vizsgálati fog-

ságot adandó kártalanítás alvő ellátási szerint az államnak kötelessége, de egyrészműködés jogi a törvény keretében mindazon rendszabályok által marasztaló vétele, melyek erre szolgálják, hogy a büntetés, ill. a büncselekmény elkövetésétől megakadályozott legyen az ellene folyamatba tett büntető eljárás eredményességét ne veszélyeztesse. Az állami jogrendszer idejében gyakorlatban tett jogalkalmazás pedig nem köteleshet kártalanításra, mert az ellenkező álláspont bántja az igazságszolgáltatást. Dobschall¹⁾ kritizálja erre az, hogy az e nézetet vallók azonosítják az állami kártalanítási eljárás alkali jogszerepét annak feladatosságával, holott a közhatalnak foglalmi köre nem fedli egyenlőt, mert abból, hogy a letartóztatásról az állam jogát gyakorolja, nem következik az, hogy annak gyakorlati körében elkövetett sérelmekért nem tartozik kártalanítás.

Bar²⁾ szerint a kártalanítás az egyéni szabadság veszélyére lehet, mert annak lehetősége a letartóztatásról számít szaporítani fogja.

1) Magyar jogi lex. I. k. 537. o. 2) Lásd különül idézve.

Ha egyes esetekben megtörténik is, hogy az esetleges kértalanítás lehetősége a letartóztatás döntő motivumaként szolgál, ez kétszert bírói kezmellett csak kivételt képezhet; kivételre pedig nem lehet ellenérvet alapítani.

Felhívjuk azt is, hogy a kértalanítás általános behozatala mellett a letartóztatott, de felmentett valódi bűntettesek is jutnak kértalanításhoz azon esetben, midőn bűnösségüket bebizonyítani nem sikerült. Ha a kértalanítás végleges, nem indokolt azt 90 évtől alantól megtagadni azért, mert 10 bűntettes fogtalanul részesülne benne. Lukács szerint a vegyes, vagyis az obligatív és fakultatív kértalanítás közös alkalmazása mellett, mint az elítelték kértalanításánál, úgy itt is a minimumra lehet redukálni azt az eshetőséget, hogy valódi bűntettesek kértalanítást nyerjenek.

Lukács az ártatlanul letartóztatottak és vizsgálati fogságba helyezették kértalanítását is az osztrák igazság követelményeire vezeti vissza.

Vmagában véve

A letartóztatottak és válog. fogz.-ba helyezett-
tek kártalanításának igazolásánál figyelembe
veendő a válog. fogz.ig bebizmításának intézmé-
nye is. Itzen jogrendszerében, melyekben a kárta-
lanítás az alakra nincs intézményesítve, a válog.
fogz.ig obligatorius bebizmítása követhetében a
válog. fogz. a bűnösnek talált elítéltnék min-
dig javára válik (ennnyivel kevesebb büntetést kell
szemvednie), ellenben az ártatlanul letartóztat-
tottaknak mindig kárára van. Az ártatlan-
ul letartóztatottak és válog. fogz.-ba helyezetttek
kártalanításának rendszeresítése folytán lehe-
tővé válik, hogy a válog. ilati fogz.ig ne csak
az elítéltnék, hanem az ártatlanul letartóza-
tottaknak is javára váljék, ill. hogy az utóbbi
ne legyen rosszabb helyzetben, mint az előbbi.

A kártalanítás tárgyalt nemének bevezet-
sével az ártatlanul letartóztatott részére megzu-
nik az elítéltetés, mint a kártalanítás egyedü-
li jogsz. a iránti kívánsat is, mert az elítéltetés
előtti szabadonbocsátás is jogtalan a kártalanításra.

A Bp. XXXI. fejezetének és az ahhoz fűződő joggyakodlatnak kritikai ismertetése.¹

Az, hogy kinek, milyen mértékben és milyen feltételek mellett van igénye háttalanításra, az anyagi, az pedig, hogy milyen úton érvényesítendő ezen igény, az alakí jog körébe tartozik. A Bp. vonatkozó fejezete mindkét problémát szabályozza, tehát egy kizárólag a materiális jog keretébe tartozó kérdést is belevon a büntető eljárás körébe.

I. A háttalanítás esetei a következők: A, az ártatlanul szenvedett előzetes letartóztatás vagy vizsgálati fogság, B, az ártatlanul szenvedett szabadságvesztés- és pénzbüntetés, C, a halálbüntetés ártatlan elszívódése miatti háttalanítás.

Az, az ártatlanul szenvedett előz. let. vagy vizsg. fogs. miatti háttalanítás eseteit és feltételeit a Bp. a következőképen szabályozza:

576. §. Annak, akit a bíróság a vád alól jogerősen felmentett, vagy aki irányában az eljárást jogerősen megszüntette,

¹, Források: Döleischell M. F. T. XX. k. 6. f., Feyer, Balogh-Helló - Vargha, Fényes, Angyal i. művei, Engel és Hegyhó i. értelmezése. A rendszer tekintetében Fényes tanulmányát követem.

kártalanításra igénye van akkor, ha bíróság részéről elrendelt előzetes letartóztatást, vagy vizsgálati fogságot oly cselekmény miatt állott ki:

1. melyet nem ő követett el;
2. mely elkövetve egyáltalában nem volt;
3. melyet ő elkövetett ugyan, de amely a törvény értelmében nem büncselekmény.

577.§. A kiállott előzetes letartóztatásért vagy vizsgálati fogságért nem igényelhet kártalanítást az:

1. aki szökést kísérelt meg, vagy megszökött;
2. aki hamis önfeljelentést vagy hamis beismerő vallomást tett;
3. aki a tett nyomait elsimítani, tanút vagy vádlottársat hamis vallomásra, székértőt hamis véleményadásra bírni, vagy a vallomástételtől, illetőleg a véleményadástól visszatartani törekedett.

Ugy 576.§. értelmében („bíróság részéről elrendelt...”) a rendőrség által elrendelt előz. let. és miatt kártalanítás nem kérhető. Mivel azonban a rendőri hatóság által elrendelt letartóztatás a bíróság ingerenciája nélkül 3 napnál tovább nem tarthat (Bp. 145.§. 1. és 4. bek.)

ennek gyakorlati jelentősége minimális.

Már jelentősebb hozaga a törvények az, hogy az 576.§. alapján nem tarthat igényt kártalanításra az, aki ellen csak nyomozás folyt, habár annak folyamán ártatlanul le volt tartóztatva, mert az eljárás megszüntetése a bíróság által csak a vizsgálat elrendelése után követhető be (128. és 264.§.)¹⁾, a nyomozást u. is a kir. ügyész vagy a rendőri hatóság főnöke szünteti meg.

Az 576.§. 1-3. p.-jában ki akarta zárni annak a lehetőségét, hogy más, mint a letartóztatás alapján elszolgált bűncselekményben valóban ártatlan egyén is igényelhesse kártalanítást. Az 1. p.-ban követelt feltételt akkor fogz fenn teljes mértékben, ha kiderül a kérdéses cselekmény valódi elkövetője, különben csak akkor követelhet kártalanítást, ha valamely módon (pl. alibi bizonyításával)²⁾ kétszegtelenül van téve, hogy vádlott nem követhette el a terhére rótt cselekményt. A 2. p. esete az, midőn tévedés forgott fenn valamely bűncselekmény elkövetésére nézve (pl. lo-pással vádlották a családét, holott az ellopottunk hitt

1) Balogh - Jllés - Vargha 501.o. III. köt. 2) Alább látni fogjuk, hogy a Hivatal ezt nem ismeri el az 1. p. bizonyításul.

tárgyát egy zárt szekrényben érintetlenül megtalál-
ták, vagy a hamisnak vélt bankjegy valódinak bi-
zonyult). Itizenkor a bevádolt egyén ártatlansága a
kétségtelen. De kétségtelen a 3. p. esetén is, midőn ^{egy} bele-
inte a bűnösség látoztával bíró cselekményről ké-
sőbb kiderül, hogy az egyáltalában nem esik a bűn-
törvények rendelkezése alá, hanem csak magánjogi
szempontból ítélendő meg (pl. az önszegély esete,
ha a BTK. tilalmába egyébként sem ütközik).

Az 576.§. azon rendelkezése, hogy az abban meg-
jelölt egyénnek „kártalanításra igénye van”, nem
jelenti az obligatórius kártalanítást, mert az indok-
olás szerint az igazság eszméjével ellentétben, ha a
kártalanítás kötelező volna mindazon esetekben,
melyek a külső látozat szerint az 576.§. alá vonhatók,
mivel a bűnvádi eljárást megszüntető végzések leg-
többnyire meg sem hitelesített vallomásokon ala-
pulnak s a felmentő ítéletek is, különösen a non
liquet fennforgásánál azt a benyomást keltik, hogy
a felmentett egyén egyáltalában nem ártatlan,
hanem ^{hogy} a terhelt adatokból valami csekélypéig kiábrnyízik.

Az indokolás ezen elvi álláspontja feltétlenül megállja a helyét, ellenben csak részben helyes azon állásfoglalása, hogy nincs helye kártalanításnak akkor, ha a terhelt ellen nem lett volna szabad eljárást indítani, mert a cselekmény büntetethetősége megszűnt, vagy mert nem volt meg a büntvádi eljárás megindításának mely előfeltétele, vagy ha a terheltet a beszámíthatóságot vagy a cselekmény jogellenességét kizáró mely okból mentik fel, mert ezen okok fennforgásánál a tettes törvénybe ütköző külső cselekményt vitt véghez, melyért felelni tartozik, még ha tétlét menteni bírja is.

A beszámíthatóságot kizáró valamely ok fennforgása esetén (ha azt szándékosan nem a terhelt hozta létre) történt ugyan objektív jogellenesség (az indoklás szava szerint külső cselekmény), de ez a tettes akaratláthatározására és az elhatározás tudatos érvényesítésére vissza nem vezethető, hiányzik tehát a bűnösség előfeltétele. Binding¹⁾ azt mondja, hogy az objektív jogellenesség, melynek nincs alapja

1.) Idékre Dörschall M. F. t. VII. k. 10. f.-ben levő értékelésben.

vonatkozása, nem is jogellenesség, hanem casus, a véletlen eseményt pedig felelősségre vonni sohasem lehet.

A többi említett felmentést eredményező ok esetén az indoklás helyesen tagadja meg a kártalanítást.¹⁾

A kártalanítást annak pozitív előfeltételeinek fennforgása ellenére kizáró ~~indokok~~ indoka az, hogy az, aki szándékos cselekményével maga szolgáltatott okot a letartóztatásra vagy vizsgálati fogságba helyezésre, kártalanítást nem igényelhet. Ha a tétel így általánosságban van fogalmazva, akkor — a konkrét körülmények mérlegelése a bíróságra tartozván — alkalom nyílik a méltányosság igényeinek a szoros jog mellett való érvényesítésére. Ellenben a Bp., mely a kártalanítási igényt kizáró cselekményeket 577.§-ában taxatív felsorolja a nélkül, hogy a bíróság döntésére bízni a konkrét viszonyok latolgatása mellett valamely in thesi kizáró-oknak fennforgása dacára a kártalanítási igény elismerését, ezzel, Dolschall szerint, a kártalanítási igény tárgyában 1, erre később még visszatértem.

eljáró bíróságot pusztán technikai tévkeneségre, az
 esetekben a törvény holt betűi alá subsumálá-
 sára szorította. Annál veszedelmesebb az az el-
 járási mód, mert a kizáró okok oly módon let-
 tek megállapítva, hogy fennforgásuk esetén a
 szó legeredetibb értelmében (értelmében) ártatlansá-
 gának kártalanítása is megtagadható. Iki a vád-
 fruszából megszökött vagy szökni megkísérelt, ép-
 úgy lehet ártatlan, mint az, aki türelmesen
 várta felmentését ¹⁾. Különböző is a szökésért még
 a jogerősen elítéltet sem büntetjük. It mi visse-
 nyaink mellett (mellette a Bp. megalkotása óta e-
 tekintetben keveset változtak) a hamis beisme-
 ró vallomása is oly kevéssé képezhet továbbá ál-
 talános határú praesudiciumot a terhelt bűnös-
 sége mellett, mint a szökés vagy szökési kísérlet.
 Bernolák szerint ²⁾ az 577. §. 3. p.-jában felsorolt
 okok között is csak akkor kizárható ki a kártala-
 nitást, ha a terhelt - az okkal hozzájárulhatott
 a bírói tévedéshez.

Bernolák ²⁾ úgy véli, hogy a fiataloknál ^{allergi} ebben

¹⁾ Fayer, 418. o. ²⁾ 560. o.

delt bírósági őrizet (Fl. 21.§.) jogi természetét tekintve ugyan sem nem előzetes letartóztatás, sem nem vizsgálati fogság, de az abban rejlő joghatárány hasonlóságánál fogva kártalanításra szintén igényt ad. A Thüria 1918. márc. 12-i elvi jelentőségű határozata ellenkező értelemben foglalt állást, kimondva, hogy „az Fl. 21.§.-a szerinti őrizetbe helyeztetése miatt fiatalkorúak nem jár kártérítés.” (B. F. T. LXXIV. 188.).

A Thüria gyakorlata az 576.§.1. p.-ját úgy értelmezi¹⁾, hogy csak akkor állapítja meg az igény jogosultságot, ha kétségtelenül bebizonyult, hogy a bűncselekményt nem terhelte, hanem más követte el. Így a B. F. T. XLIX. 39. o.-on felhívott esetben a vádlottal szemben az eljárás (~~az eljárás~~), az alibi igazoltsága alapján lett meggyőződve, a Th. azonban ezt nem vette figyelembe, hanem vizsgálta, hogy el lett-e követve a bűncselekmény és miután ezt megállapította a tett más által történt elkövetése sem lett kiderítve, a kérvényt elutasította. (Egyértelműen ezzel a B. F. T. LX. 172. o.-on közölt határozattal) É. tisztelettel

1) L. Engel értelmezését (B. F. T. XLIX. 17-32. o.).

gyakorlatot támogatja az indokolás, mely világosan megmondja, hogy a javaslat ³esetében annak birtokát kitalálni tőnre íjémt, aki oly esetelemény mintá szenvedett elő. let: t vagy vörög. fop. t_u melyet nem ő követelt el, hanem más". Mivel csak a legrosszabb esetben állapítható meg a gyanúsított ártatlansága oly módon, hogy más egyén bűnössége bebiztosít nyar, a helyes értelmezés az, ha a kitalálást e pont alapján megadandómate ítéltük minden oly esetben, mikor a folyamatosságát kizáró körülmény nyar igazolást.

Ígyel azt is kifejezőolja a H. gyakorlatában, hogy a bűnösség szempontjából vizsgálata és mérlegelés tárgyává teszi azon gyanúsítottakat, melyek alapján az eljárás lefolytatott, midőnpl. egy máj jogerősen elbírált tényállást olyan bűncselekménynek minősít, melynek tárgyában vád emelve nem is lett s így határozatának indoklásában tulajdonképpen bűnösnek mondja ki a vád tárgyává tett bűncselekmény vádjára alól jogerősen felmanxott egyént (B.É.T. XLIX. 42), vagy mikor az 576.§1.

1, az 576. §. 1. p. alapján

p. jdra alapított kártalanítási kérelmet azért is indoklással utasítja el, hogy az eljárás folyamán folyamodóval szemben oly nyomtatékos terhelo adatok merültek fel, melyekre való tekintettel feltehető, hogy az esküdtek a bűnösség iránt hozzájuk intézett kérdésekre azért válaszoltak tagadólag, mert a terhelo bizonyítékokat nem találták elegendőnek a bűnösség kimondására, és pedig nem egyenlő jelentőségű annak megállapításával, hogy a folyamodó terhelo volt lettnek általán történet elkövetése kizártnak tekintendő. [B. F. T. LIII. 43. és LX. 263].

Helyesen veti Szegheő Ignác" a kritika ellen, hogy a H. eljárása nem séíti a bizonyítékok mérlegelésének és a határozatok jogerőségének elvét, mert a peranyagot nem a bűnösségnek a bti bíróság által már eldöntött kérdésében, hanem az igény jogosultsága szempontjából bírálja meg és a kártalanítási igény felett hozott határozata a bűnügyben keletkezett meggyőztető vézés vagy felmentő ítélet hatályát nem érinti. Helyesen mond-

la ki, a H. 3257/903. sz. határozatában, hogy a bűnvidi ügy adatainak mérlegelése és figyelembe vétele különösen nem mellőzhető, akkor, ha a feltételezett itélet minden más indoklás kizárásával egyedül az esküdtek „nem bűnös”-t kimondó határozatára támaszkodnak.

Először is szorul a Bp. 576.§-a abban az irányban, hogy kértalanítás annak alapján akkor is követelhető legyen, ha az eljárást nem a bíróság, hanem az ügyész szüntette meg. Hogy a jelenlegi szabályozás milyen méltánytalan, kéghér két konkrét eset kapcsán mutatja ki.¹⁾

Először az 576.§. azért is, mert csak alakoszerű bírói határozat alapján ad kértalanításra igényt. Ettől eltérített a H., midőn fatális tévedés miatt ártatlan egyén szenvedett letartóztatást oly cselekmény miatt, melyet nem ő követett el (B. F. T. LXII. 103.).

A Bp. 576.§. 2. p.-jának megállapítására azt hívánja a H., hogy törvény által tiltott cselekmény egyáltalán ne történt legyen. Másrészt

1) B. F. T. LXIX. 353-357. o.

a kétalmitási igény megállapításához, Engel szerint, nem abszolút nullum, objektíve sem fennfor-
gó jogellenesség, hanem szubjektív ártatlanság ki-
vántatik, az, hogy a cselekmény a vádlottira vo-
natkoztatva egyáltalán meg nem történnék legyen
tekinthető. Ez igaz, de ha sem objektíve, sem szub-
jektíve nem történt semmi, akkor kétségtelenül
bizonyos az ártatlanság, amint hogy a Th. is olyan
esetben, midőn az eljárás tárgyává tett bűncselek-
mény tárgyilag sem igazoltatott, az 576.§-h.p.
értelmében kétalmitást adott (BFT. LXI. 215). Ez az
álláspont kizárja, hogy valaki meg nem érdemelt
kétalmitást nyerjen.

A Th., midőn kétségtelenül megállapítottatott,
hogy az eljárás tárgyává tett és a törvény értel-
mében bűncselekményt képező cselekmény csakugyan
elhővetve volt, mert továbbá nem az állapítottatott
meg, hogy a vádbeli cselekményt nem a folyamo-
dó, hanem más követle el és a felmentés nem en-
nek megállapításán, hanem a vád törvényes emel-
hetéhez szükséges magánindítvány hiányán alapult,

a kártalanítás iránti kérvényt elutasította¹⁾ É határozat helyes álláspontot követ, midőn a büntető eljárás megindultától kezdve ok fennforgása esetén nem ismeri el a kártalanítási igényt, mert a büntető eljárás, aki a jogellenesség tudatában szándékosan teljes bűntudatában követte el a cselekményt, nem párosítható jogszélemről azért, mert a büntetés alkalmazásának rajta kívül fekvő feltételei hiányoztak.

Helytelenül jött el azonban a K., midőn elutasította a kártalanítási igényt az eljárásnak a beismertetésig hiánya miatt történt megszüntetése esetén (B. F. T. XLIX. 28.)²⁾ Megjegyzendő azonban, hogy a beismertetéstől kezdve ok alapján hozott felmentő ítélet vagy megszüntető határozat csak akkor képez alapját a kártalanítási igényjogosultságnak, ha az már a cselekmény elkövetésekor megállapítható lett volna³⁾, mert különben addig, míg a beismertetéstől kezdve ok meg nem állapítható, a vádlott cselekménye bűncselekmény s így addig joga volt

¹⁾ B. F. T. LVII. 276. ²⁾ L. fent. 23-24 o. ³⁾ Engel, i. ért.

az államnak a tett elkövetőjét szabadságában korlátozni.

A B.P. 576.§. 3. pontját így akaratunk úgy értelmezi, hogy az az igényjogosultság megállapítására csak akkor szolgál alappal, ha a cselekmény bizonyítás esetén sem képezne büncselekményt¹⁾. De az olyan tett²⁾, amely az anyagi jog szerint nem büncselekmény, bizonyítás esetén sem az semiséget ha a tett mely büncselekmény tényállandékát nem meríti ki, így az, ami történt, a törvény szerint sem képez büncselekményt, miért is, ha a folyamodó ily cselekményt szabadságában korlátozást szenvedett, így azt írtatlannal állta ki, mert tette az egyéni jog és cselekvési körön belül maradt, melyet az államnak is tirosztelenben kell tartani.

Hibát követett el a K., midőn a hártalanítási kérvény tekintetében érelemlegesen határozott, nevezetesen azt az 577.§. 2. p.-ja alapján elutasította, akkor, midőn a törvény az 586.§. szerinti nyomozást nem folytatta le, mert éppen azért,

1) Adatokat a. Engelnél. 2) Mondja Engel.

mivel a hamis beismerés gyakran pressio követ-
kezménye, tisztázni kellett volna azt a ké-
rdest, hogy szándékosan vagy kényszer folytán tört-e
az illető hamis beismerő vallomást. (B. F. T. XL. 303. és
XLII. 110.).

Hi a visz. fogs. elrendelés után Amerikába
megy, habár visszatérte után lakását bejelentette a
rendőrségnél, az ellene szűkeés címén akkor foga-
matba vett letartóztatásért kártalanítást nem i-
gényelhet (B. F. T. LXIII. 183.).

It Bp. 161. §-ában körülírt korlátozás cí-
mén kártalanítás nem kérhető (B. F. T. LXVIII. 183.).

Itz elővezetés nem esik az előzetes letartó-
ztatás vagy vizsgálati fogság fogalma alá s így kár-
talanítási igényre alapsul nem szolgálhat.¹⁾

B, Itz ártatlannul elrendedett szabadságvesztés
és pénzbüntetés miatti kártalanítás esetei és fel-
tetelei:

B. P. 578. §. annak, aki jogerős ítélet alapján
szabadságvesztés-büntetést szenvedett vagy pénzbün-
tetést fízetett le, illetőleg akitől a pénzbün-
te-

1, B. F. T. LXIX. 143.

tést behajtották, háttalanításra van igénye:

1. ha újrafelvétel folytán jogerős ítélettel felmentették;

2. ha az újrafelvétel folytán jogerős ítélettel kisebb büntetést állapítottak meg ellene, mint amilyent a hatályon kívül helyezett ítélet alapján elrendezett.

579.§. Háttalanításra nincs igénye annak:

1. aki hamis újfelfelvételt, vagy hamis beismerő vallomást tett;

2. aki az alpersen tudva elhallgatja azokat a bizonyítékokat, amelyekre a bíróság az újrafelvett eljárásban ítéletet alapított;

3. aki a bűnösséget megállapított elsőfokú ítélet ellen nem élt perorvoslattal;

4. aki az elsőfokú bíróság ítéletében ellene megállapított szabadságvesztés-büntetést az ítéletnek jogerőre emelkedése előtt megkezdte (506.§. 2. bekezdés, 549.§. 1. bekezdés).

Mint hogy az 578.§. a felmentésen vagy a büntetés mérvének leszállításán kívül más feltételt nem

állít fel, kártalanításra van igénye a felmentettnek akkor is, ha az alapperben a bebizonyíthatóságot, a cselekmény jogellenességét, a bűnvádi eljárás megindítását vagy a büntetethetőséget kizáró valamely ok fennforgása miatt ítélték el, ha csak az 579.§-ban felsorolt kizáró okok valamelyike fenn nem forog.¹⁾

Dolenschall szerint a Bp. túllőtt a célon, midőn a bűnvádelilag elítélt kártalanítását nem annak ártatlanságától, mint a külföldi törvények, hanem a büntetésnek a büntető törvények és a Bp. tételes rendelkezései szempontjából indokolatlan megállapításától, ill. jogtalan alkalmazásból vételétől teszi függővé. A jogtalanul, mert a büntetethetőségnek vagy az eljárás valamely előfeltételének (magánindítvány, hírsígtörésnél attól eltekintve a hírsíggal felbontásának vagy az elváltának jogerőjű ítélet által kimondása) hiánya miatt elítélt egyén ártatlannak szenvedett büntetéséről nem panaszkodhat, tehát kártalanítást sem igényelhet, mert ő a maga részéről kimerítette a cselekvési kört

mely büntetéssel van fenyegetve. Ártatlannak csak az szenvedett büntetést, aki a tetteire rőttb.cselekményt vagy egyáltalában nem, vagy oly körülmények között követte el, melyek a büntetőjogi beszámíthatóságot kizárják. Ézért, akkor, amidőn az állami hártalanítás megállapításáról van szó, lehetetlen eltekinteni az újrafelvételi eljárás során hozott felmentő vagy kisebb büntetést megállapító ítélet indokaitól, különösen arra való tekintettel, hogy a törvény az esetleg mindennek, csak ártatlannak nem nevezhető egyén részére a „méltatlan” szenvedést nemcsak megfelelő közpénzübeli hártótlást, hanem még immensúlyos erkölcsi elégtételadást is biztosít.

Külsőleges lett volna tehát bizonyos direktívát felállítani — de nem taxatív felsorolással, mert az, amint látnuk, túlméret — azonban, hogy, amint azt az indoklás az 576. és 577.§-oknál oly erősen hangsúlyozza, csak a valóban ártatlannak részesüljenek a kiállott büntetésért vagy büntetés-többletért hártalanításban.

Fayer ráutal arra, hogy míg ha a szabandó-
vadás-büntetés az íjrafelvétel során leszállítottatik
s mire az íjrafelvételi ítélet jogerejűvé vált, az el-
ítélt már hosszabb büntetést állott ki, mint a-
mennyit ezen ítélet megállapított, jogositva
van ezért kártérítést követelni, addig az, aki
vizsgálati fogságot állott ki, bár a bíróság csak
oly cselekményben mondta ki bűnösnek, mely a
vizsgálati fogságot nem vonhatta maga után, kár-
talanítást nem nyerhet, mert az 578. §. 1. p.-já-
nak feltétele nem forog fenn.

Fayer arra is figyelmeztet, hogy a kisebb
büntetésért követelhető kártalanítás lehetősége o-
da vezethet, hogy az íjrafelvételben megtartják
vagy legalább is nehezebben szállítják le a ré-
gi büntetést.

Ha a terhelt a felelőrezt ügyben hozott íté-
let ellen nem használ semmiségi panaszt, vagy
ha a jogegység érdekében nem kért perorvoslatot,
az 579. §. 3. pontja értelmében (mely csak az első-
fokú ítéletről szól) nem vesztí el jogát a kártala-

mitásra.

A Bp. nem intézkedik arról az esetről, ha az elítélt a szabadságbüntetés kiállása előtt kezdeményezi az újrafelvételt és felmentetvén, az ártatlannul szenvedett vész. fog. ért kártalanítást. Nehogy a bíró azt mondhassa, hogy a vész. fog. ségért csak az alapperben történt felmentés esetén jár kártalanítás, szükséges lett volna a törvényben kimondani, hogy az újrafelvételi felmentés épúgy igényt ad a kártalanításra, mint az alapperbeli felmentés.

Itt van valé tekintettel, hogy a btö elítélte-
tés eseteiben az állam obligatorius kártalanítási
kötelezettsége a megengedettnél tágabb határok kö-
zött állapítható meg, az 579. §-ban felsorolt ki-
záró okok ellen kifogást tenni alig lehet.

Engel többször idézett értekezésében helyes-
lőleg nyilatkozik a H.-nak az 578. és 579. §-ok-
hoz fűződő joggyakorlatáról. Itt már-már mondja, a
személyes szabadságunk oly flagráns megsértése
forog fenn, hogy joggyakorlatunk sem zárható ki.

1) Fáy, 757. o.

el a törvény rendelkezéseinek feltétlen végrehajtásáért. Elutasítási indokul itt már nem szerepelnek a gyanúsok, hanem ha a Bp. 579.§-ában közzétett kizáró ok fenn nem forog, az újrafelvétel folyban hozott jogerős ítélettel felmentett egyen részére a K. a kártalanítást megállapítja.

A K. a tanú kihallgatását történt állástól elvoná velle, minth a folyamodó tudott bizonyítékot hallgatott volna el ezért az 579.§. 2. p. alapján elutasítólag határozott.¹⁾ Engél szerint azonban vádlott csak a tanú kihallgatásától állott el, de nem állott el a tanú vallomásaiban rejlő bizonyítéktól. Mint hogy vádlott nem tudta a tanú vallomásaiban lényegét, az az újrafeltett esetben oly új bizonyítékot képez, melyről vádlott az alapeljárásban nem birt tudomással.

Ha a jogegység érdekében a kormányzó által kinevezett perorvost folytatn helyettesítik hatályon kívül a bti ítélet, az elítélt nem kártalanítást, hanem a kifizetett pénzbüntetésének igazgatási úton visszatérítését követelheti. (B.F.T. LXX. 99. és LXX. 167.).

1) B.F.T. XLIX. 46.

Az alapperben hozott elsőfokú ítélet ellen bejelentett felebbezésnek a folyamodó által történt vizsgálomása ugyanazzal a jelentőséggel bír, mintha a folyamodó a bűnösséget megállapító elsőfokú ítélet ellen nem élt volna perorvoslattal (B. F. T. L. IV. 99.).

Aki az általa nem felebbezett ítélet alapján bejelentette a perorvoslatot, kártalanítás útján nem kérheti vissza ezt ahhoz sem, ha a felsőbb bíróság vádlottársának felebbezése folytán őt is felmentette, de az általa bejelentett perorvoslatos vizsgálomását igazgatási úton vizsgálomathatja (B. F. T. L. VI. 141.).

Kártalanítást nem kérhet, aki az alapperben nem hivatkozott valamilyen mentő bizonyítékára, mert abban a meggyőződésben volt, hogy az általa hivatkozott bizonyítékok elégségesek a felmentésre.

Újrafelvételi eljárás útján történt felmentése esetén az elítélt az elszervedett büntetésért akkor is igényelhet kártalanítást, ha a Bp. 326. §. 2. p. alapján (bizonyítékok hiányossága) mentetett fel; ellenben az alapperben szenvedett vizsgálati fogságért ez esetben nem igényelhet kártalanítást (B. F. T. L. VII. 85.).

Itt behívható az az eset, melyre Fayer (757. o),
mint a Bp. egyik házának utal rá, hogy ti.
nincs rendelkezés benne a viros. fogs.-ért járó kár-
talanításról azon esetben, ha a büntetésért való kár-
talanítási igény forog fenn. Fayer szerint lehetet-
len megtagadni a kártalanítást a viros. fogs.-ért,
ha a büntetésért megadják azt. De - folytatja -
tartani lehet a szövegről magyarázattól, mely
példakérdésekben nagyon is szokásos. Ittgondalma,
mint látjuk, teljesült.

Újrafelvételi eljárásban felmentett vádlottnak
kártalanításra feltétlen igénye van még akkor
is, ha elmebetegség miatt mentetett fel az újra-
felvétel alkalmával. Ezt a helyes álláspontot kel-
lene követni a beszámítást kizáró okok tekinté-
tében az 576. és 577. §.-ok esetében is.

A kártalanításhoz való igény nem emelkedik
el az ítéletben való megnyugvás által, ha az
elítelt elmebeteg volt (B. F. T. L. XIV. 135). Ez is igen
hívható és méltányos határozat.

Ez életfogytig tartó fegyházra elítelt, de
1) B. F. T. L. X. 175.

már feltételesen szabadlábra helyezett egyn ellen or-
gasdásig gyamija miatt bűnvádi eljárás indított,
melyben jogerősen bűnösnek mondatván ki, a feyy-
hírebe visszaillesztetett. Fejzliárbüntetésének tar-
tama alatt újravételt kért az orgasdási ügy-
ben és jogerősen felmentetett. Felmentése után a
szabadlábra helyezés visszavonása iránt tett minisz-
teri intézkedés hatályát veszten, az illető ismét
feltételesen szabadlábra helyezettett és akkor az
általá időközben elrendezett fejzliárbüntetését
kártalanítást kért (B. J. T. LXIV. 181.). A K. nem
nyilatkozik ugyan kifejezetten az iránt, vajjon i-
gyen esetben a kártalanítási igény megállapítható-
e vagy nem, de mintán folyamatot elhész, ill.
a bizonyítékok tudatos elhallgatása miatt eluta-
sítja, kétségtelen, hogy a kártalanítási igényt
ilyen esetben is elvileg megállapíthatónak tartja.

(Szándékosa ismertettem ügy az 576-77,
mint az 578-79. §-okba vonatkozólag tulajdonán
elutasító határozatokat, most ezekből a K. elvi állás-
pontja jobban kitűnik, mint az igényt megállá-

pító határozatából.)

C.) A halálbüntetés mintei kártalanítás esete és feltételei:

B.P. 583. §. 1. bek. Abban az esetben, ha jogerős határozat megállapítja, hogy az az egyén, akien halálbüntetést hajtottak végre, felmentendő volt volna, tartás kövételére jogosult hozzátartozóit, ha erre rászorultak, az elvesztett tartásukat megfelelő közpénzübeli kártalanítás illeti.

Ígytalanul kivégzés esetén esetleges enyhébb elítélés alapján kártalanításnak tehát nincs helye. Itt a törvénynek egy indokolatlan és igazságtalan szűkkeblűségével állunk szemben, ami kitűnik ahhoz, ha a fenti törvényhelyet összehasonlítjuk az 578. §. 2. p.-jával.

Mindhárom esetben a kártalanítás közös feltétele még az, hogy az arra jogosult az iránti igényét 6 hó alatt érvényesítse, mert különben az igény elvül.

é határidő számítására a Bp. a következőképpen rendelkezik:

581.§. A kártérítési iránti igény megszűnik, ha az - arra jogosult a jogerős megsemmisítő határozat vagy felmentő ítélet kihirdetésének, illetőleg kézbesítésének napjától számított hat hónap alatt nem érvényesíti.

582.§. 2 mondat. Ha a kártérítésre jogosult igényét az 581.§-ban meghatározott határidőn belül érvényesítette, elhalálozása esetén a zok, akik tőle tartást követelhetnek, az eljárás folytatását kívánhatják; ha pedig - a kártérítésre jogosult az említett határidő lejártá előtt halt meg és igényét még nem érvényesítette, az eljárás megindítását kérhetik az elhalálozás napjától számított hat hónap alatt.

583.§. 3. bek. A jelen §. esetében az 581.§-ban meghatározott határidő attól a naptól számítandó, amelyen a megsemmisítő határozat vagy felmentő ítélet jogerőre emelkedett.

Ha a kártérítésre jogosult egyén az 581.§-

ban írt hat hónap letelte után halt meg, anélkül, hogy igényét érvényesítette volna, az igényt hozzátartozói már nem érvényesíthetik.

Melyik törvény (württembergi Bp. és a dín törvény) az igény érvényesítése tekintetében az általános elévülési határidőt tartja fenn. Ez azonban az indoklás szerint egyfelől túlságos terhet ró az államra, amely visszkereseti jogát annál nehezebben érvényesítheti, minél később érvényszerül az igény, — másfelől pedig nem kedvező a jogosultra nézve sem, mert az igény megállapítása is annál kevésbé bizonyos, minél később történik bejelentése. De a túlrövid határidő (pl. a norvég Bp. egy havi határideje) szintén nem ajánlatos, hanem csak a helyes középút ségítheti ki a jogosult igényeket. E helyes középút érvényszerül az 581.§.-ban.¹⁾

A háttalanítási igény érvényesítésére nyitva álló határidő nem azonos természetű az elévülési idővel, mert megnyúlásától kezdve felbontható és nélkülözhetetlen, hódott az elévülés felbontása.

1) Balogh-Fllés-Vargha 509-510.o.

hítható, az állam tehát 6 hónap letelte után, ha a jogosult elmulasztotta igénye érvényesítését, végleg megszabadul a kártalanítás kötelezettségétől. E szabály alól csak az 582.§. esetében van kivétel. ¹⁾

A judikentúrában a kártalanítási igény érvényesítésre szolgáló határidőre vonatkozólag csak két jelentéktelen határozatot találtam (B. F. T. LX. 175. és LXIV. 181.).

II. A kártérítésre jogosultak. Előzetes letartóztatás vagy vizsgálati fogság, valamint szabadságvesztés- vagy pénzbüntetés ítéttel szembevétele miatt kártalanítás kérésére jogosító van elsősorban az ítéttel letartóztatott, ill. szabadság- vagy pénzbüntetést szenvedett egyén. Továbbá az 582. §. értelmében azok, akik a törvény vagy törvényes gyakorlat alapján a kártalanításra jogosulttól tartást követelhetnek, annak elmulasztása esetében az 580.§.-ban meghatározott kártalanításra igényt tarthatnak. E célból, ha a kár-

kértésre jogosult igényét az 581. §-ban meghatá-
rozott határidőn belül érvényesítette, az eljá-
rás folytatását követelték; ha pedig a kéré-
sre jogosult az említett határidő lejártá előtt
halt meg és igényét még nem érvényesítette,
az eljárás megindítását kérhetik az elhalálo-
zás napjától számított hat hónap alatt.

A kártalanítási igény tehát az ártatlannal
szemvedettől csak a tartásra jogosítottakra
száll át (kiknek körét a magánjogi szabályok
állapítják meg), nem általában az örökö-
sökre. Doleschall¹⁾ azt mondja, hogy az elítélt,
ill. a letartóztatott és a tőle tartásra jogosultak
nincs személyéhez kötöttnek a kártalanításnak
legfőbbje és a része tekinthető, amely az el-
ítélt, a letartóztatott részére ártatlan szem-
vedési fájdalomdíjaként lett volna a megilla-
pítandó, míg a valóságos kár megtérítésére
vagy éppen az elítélttől elvett vagyon visszatér-
títésére az államot, a dán és francia törvény
példájára, vagy általánosságban az örökösök-

¹⁾ M. F. T. XX. 4. 6. f. 270.

kel, vagy legalább azoknak lehetőleg tág körével szemben kellett volna kötelezni.

Az ahi ártatlanul szenvedett halálbüntetést, tartás követelésére jogosult hozzátartozói kértelámbást csak akkor kérhetnek, ha erre rászorultak (583.§). É megszorítás teljesen igazságtalan. Mikor egyéb esetekben lényegtelen a szegénység fenn-vagy fenn nemforgása, itt sincs alapja a megkülönböztetésnek. A törvényhozó a kisebb igazságtalanságot lehetőleg helyrehozza, a legnagyobbat nem. Dörschall "est lehetetlen, monstruosus gondolatnak tekinti azt mondja, hogy lenne bár a magyar Bp. a legtökéletesebb alkotás ok egyike, egymagában az 583.§. elgysíges alapot és okot szolgáltat a novelkísísvltostitísi mérgetésére.

Oldalági rokonok a H. szerint az ártatlanul elítélt halála esetén nem kérhetnek kértelámbást, mert nem tartoznak a tartás követelésére jogosultak közé (B. F. T. L. V. 302.).

A törvényes házastárs ellenben, mint tart-

rára jogosult, kártalanítást nyert (B. F. T. LX. 175).

III. A kártalanítás nemei és terjedelme. Az állam anyagi és erkölcsi kártalanítást ad.

Az anyagi kártalanítási igény az 580. §. 2. bekezdés szerint kiterjed: megfelelő készpénzesbeli kárpótlásra, továbbá arra az összegre, amelyet az elítélt pénzbüntetés és bűnügyi költségek gyanúja fízetett, ama tárgyak értékére, amelyet az 1878. évi V. t. cikk 61. §-a alapján tőle elhódostak és annak a munkának tisztán jövedelmére, amelyet az elítélt a helytelenül megállapított szabadságvesztés - büntetés ^{alatti} tartama ^{alatti} kimerített.

Az erkölcsi kártalanítás (rehabilitálás) az 580. §. 3. bekezdés szerint abban áll, hogy a kártalanítást megállapító határozat a hivatalos lapban, esetleg a bíróság székhelyén, vagy ahol legközelebbi szék helyen megjelenő hivatalos lapok egyikében is a bűnügyi ítélet terhére közzéteendő és az elítélt illetőségének

valamint later helyzetnek helyi hatóságánál a hirdetmények számára rendelt helyen kifüggesztendő.

Itt törvény nem eléggé szabatos és nem is eléggé szabadelvű sem az anyagi, sem az erkölcsi kártalanítás terjedelmének megállapításánál. Külön kifogás alá esik a „megfelelő készenléti közpöttség” kifejezés. Ez, mint Dörschall mondja¹⁾, egy tudatosan megállapított próbis, melynek címei még a lucrum cessans megtérítése is igényelhető a nélkül, hogy valami büntetőek perveztetett volna csak a valóságos, effektív vagyoni jogi kár megtérítésére irányuló petitum tekintetében is. Itt indoklás u. is azt mondja, hogy a törvény arról, hogy nem sorolja elő a kártalanítás objektív részeit, - az államnak kölságos mértékű megterhelését kikerüli és a kártalanításra rendelt pénzlelly-alállapotával való számolást is lehetővé teszi. Itt indoklás e kijelentése mindenesetre megérdemli, hogy Dörschall „frivol“-nak nevezze. Kiváncos lett

volt, mint Finkey megjegyzi, a kártérítés terjedelmét részletesen és pontosdólgal előírni, pl. a szenvedett vagyoni kár, elmaradt haszon, fájdalomdíj.

Az erkölcsi kártalanítás tekintetében is szükség van a törvény, ha pl. a francia törvénnyel összehasonlítjuk (mely a hivatalos lapon kívül a rehabilitálható által választomdó 5 m is lehet, szemlével a több elkövetési helyen, az újrafelvett károkh és az elítelt utolsó lakóhelyén faházgázként való körzetetelt is előírja) a mellett komoly is a tekintetben, hogy az előz. l. esetében elrendelhető-e a kifüggesztés útján való körzetetelt. Döleschal szerint a törvény az által, hogy a kártalanítási határozatnak csak az „elítelt” illetőégének, valamint lakóhelyének helyi hatóságánál leendő kifüggesztéséről rendelkezik, ezzel az erkölcsi elégtételadómunka ezen legbiztosabb módját előzetes letartóztatás és válog. fogg. eseteire kizárta. Finkey azonban azt, hogy a törvény a kártalanítási táblán való kifüggesztésnél csak

az elíteltet említi meg, csupán szerkesztési
pragmatikának tekintendő és mintán a bírági kö-
rhatáskörrel ez a korlátozás nincs meg, a kifüggesz-
tést az előz. let. és végz. fogz. eseteiben is alkalmazandónak tartja.

It jogtalanul kivéztelt korlátartozóinak
adandó kárpótlás csak, az elvesztett tartásnak
megfelelő közpénzübeli kártalanításra terjed (583.§.
1. bek.). Az értékesi kártalanítás is meglehetősen,
amennyiben az 583.§. 2. bek. szerint a kártalaní-
tást megállapító határozat közzétételére nézve az
580.§. végző bekezdésnek rendelkezése, azaz az
eltéréssel alkalmazandó, hogy a határozatot az
elítelt utolsó lakóhelyének, valamint, ha a kor-
látartozók ettől különböző helyen laknak, az
ő lakóhelyüknek helyi hatóságánál is, de csak
az ő kérelmére, kell kifüggeszteni.

It kárpótlás mértékének ilyen megszorítás-
teljesen igazságtalan. Míg a legcsökélyebb szab-
ságbüntetés vagy előz. let. miatt „megfelelő” kár-
pótlást ad az állam, mely esetleg teljes kár-

pótlás is lehet, addig az ártatlannal kivégyzett nyomokban jutott családunkat már csak az elvesztett tartásunk megfelelő kárpótlást biztosít.

Pedig éppen a legnagyobb igazságtalanságot kellene a legnagyobb mértékben jóvátenni.¹⁾ Itthon rendelkezésnek, hogy az ártatlannal történt kivégyzést megállapító határozat a hozzá tartozó helyi hatóságánál csak az ő kérelmére függő tendő ki, okra, a hozzá tartozó kímélete.²⁾

Itt esetben a viég. fogs. minden napján est egy HK kártalanítást állapított meg a miniszter (B.F.T. XLIII. 157).

Itt H. szerint a kártalanítást megállapító határozat a hivatalos lapban feltétlenül ellenben más lapokban csak a fel kérelmére teendő köré, amely gyakorlat az 520.§. 3. bek.-nek („e setleg” más kiadványban is) teljesen megfelel.

IV. A kártalanítás iránti eljárás más-másként is a bírói 3 szakból áll: a kártalanítási igény megállapításához szükséges adatot ki-

1.) Finkegy - Fayer. 2.) Balogh - Illés - Vargha, 512. o.

nyomozza a törvényszék, az ítélem jogosságára fe-
llett hivatkozva a Kúria s a kúriai határozat a-
lapján a kártalanítás összegét megállapítja az
igazságügyminiszter.

Itt törvényszék előtti eljárást a Bp. 584-
- 586. §-ai a következőképpen szabályozzák:

584. §. Itt kártalanítás iránti eljárás annál
a törvényszéknél indítandó meg, amely a bűnmű-
ben, mint elsőfokú bíróság eljár, vagy amelynek
területéhez az első fokban eljár bíróság tar-
tozik.

585. §. Itt kártalanítás iránti eljárás megindí-
tásán a bűnvádi eljárást megszüntető végzésnek,
vagy a felmentő ítéletnek jogerőre emelkedése ut-
tán írásban vagy szóval kérhető.

Itt kérelemben lehető határozatossággal meg-
jelölendőek azok a körülmények, amelyek támo-
gatására szolgálunk.

586. §. Itt bíróság a kártalanítás megállapí-
tására szolgáló adatokat hivatalból kimyomozza.
Itt nyomozás folyamán a jogosultat nyi-

latkozatra és a bír. ügyészséget indokolt vélemény
nyilvánítására hívja fel.

Bűnség esetében tanúkat és szakértőket eskü
alatt is kihallgathat.

At nyomozás befejezéséről a jogosult az az
a figyelemreterítéssel értesítendő, hogy megjegyzéseit
és kifogásait mely nap alatt írásban beadhata-
ja, vagy jegyzőkönyvébe mondhatja.

At jogosult az írtakat megtekintheti és kö-
lök másolatot vehet.

At hitatalmítási eljárásban mindig a törzék
bí. hatáskörrel, akár esküdtbíróig, akár j. bírósáig
átelt elsőfokú.

At hitatalmítási eljárást a Bp. szabályai sze-
rint nem lehet az ügyfelvételi eljárással összekap-
csolni, mint azt pl. a norvég és dán törvények
megengedik.

At törzék előtti eljárás során a kérelem el-
döntésére szükséges adatoknak hivatalos nyomozá-
sában terjed, ezért a törzék előtt szóbeli bí-
ráskodás nincs helye, csupán az adatok hiteles

megállapítása végett hallgatja meg, ill. szólítja fel nyilatkozatra ^{a törvény} a feleket. Ügyvédi tevékenység nincs.

Dölecsall azt tartja, hogy ott, ahol jognak érvényesítéséről van szó, a kontradiktórius szóbeli eljárás mellőzése mindig indokolatlan. Azonban a Bp. 586.§-n a jelen eljárás szerint is teljes mértékben előmozdítja a kértalanítási igény érvényesülését.

Helyes a K. azon gyakorlata, mely szerint az 586.§-ban előírt nyomozati eljárást a törvények-re mérve kötelezőnek mondja ki (B. F. T. XLVI. 330) s helyesen semminíti meg a törvények olyan végzését, mely a kértalanítás iránti kérvényt minden további nyomozás nélkül elutasítja (B. F. T. XLVI. 71), bár az elutasítás azért tartant is, mert keshelték a letartóztatást nem a bíróság határozata alapján szavalták, valamint az olyan elutasító törvényalkü végzést, mely a nyomozás befejezése után keshelték. Ellenben helytelen a K. azon két, fontosbí mál ismertebél, határozata, melyekkel érdemlegesen elbírált (elutasított) oly kértalanítási kérvényre,

mellyet a törzsek nyomorúság nélkül tárgyalott fel
hozzá (B.Á.T. XLI. 303 és XLII. 110).

A törzseknek nyomorúság megtagadása végre-
se ellen nem semmiségi pánaszuk, hanem fel-
folyamodásuk van helye a Kúriához (B.Á.T. XLI. 330)
Azen gyűlöletet követte a K. 1922-ben is, midőn
a B.Á.T. LXXIV. k. 110. sz.-n közzétett határozatban
kimondta, hogy a kért alapelv kérdésében az al-
só bíróság által szabálytalanul hozott elhatá-
rozó végzés ellen kívánt felfolyamodás elbírá-
lása a K. hatáskörébe tartozik. Indokai: min-
den-oly kérdésben, mely a kért alapelvi igény
megállapításával kapcsolatos, határozathor-
talon kizárólag a kir. Kúria jogosult. Tülsé-
g te tehát a törzsek hatáskörét azval, hogy ha-
tározatával a kért alapelvi kérelmet elha-
tárolta, mert a nyomorúság befejezése után az
irányult a K.-hoz kellett volna felterjesztene,
de tülségtelen hatáskört azáltal is azval,
hogy a felfolyamodási felfolyamodását, a helyett,
hogy azt a K.-hoz felterjesztette volna, és

demi felülvizsgálat alá vette, mert ha az ítélő-
táblának felülvizsgálati joga volna, minthogy
további perorvoslát nem volna használható, e-
setleg a felfolyamodás elutasításával a kártala-
mitás kérdése a K. mellőzésével végleges elinté-
zést nyerne.

A kártalanítási igényjogosultság és a
kártalanítási összeg megállapításáról a Bp.
így rendelkezik:

587. §. A nyomorús befejezése után a tör-
vényrelek az összes iratokat feltérjenti a kir.
Hivatalhoz, amely a kártalanítás iránti igény
fennforgása kérdésében végleg határoz és ha an-
nak helyét ad, az iratokat az igazságügyi mi-
nisterhez kéri át.

A kir. Hivatal határozata alapján az
igazságügyi miniszter állapítja meg a kártala-
mitás összegét.

A Hivatal és a miniszter határozata al-
lapon semmiféle perorvoslattal nincs helye.

A kártalanítás legkézenfekvőbb részének, a

keztérítési összeg meghatározásának a miniszterre, azel a közirigazításra bízása feltétlenül elöl-
lendő (Fünkeg). Doleschall így nyilatkozik: „A
keztérítési igény feltételeinek szerbeolvasó fi-
xírozás, az igény megállapítása céljából legmex-
rebbmenő garanciák szervezése, az ország első
bírósigának a keztérítési igény megállapí-
tására történt meghívás hiábavaló formásigok-
ká sülyednek, ha a nélkül, hogy a törvény a
teljes keztérítést rendelne el, vagy egyál-
talán kötelező szabályokat állítana fel, melyek
szerint a keztérítési összeg meggyíga megállapí-
tandó, ezen összeg meghatározását kormány-
zati hatóságra bízva, melynek egyetlen cino-
zárijánul vet a parancsot állítja fel, hogy a
vonnakozó budget-összeget túllépni nem sza-
bol.” U. is a miniszteri indoklás szerint azért
kellott a miniszterre bízni a keztérítési ön-
szeg megállapítását, mert „a törvényhozás révé-
ről az ilyen keztérítésekben rendelendő összeg-
nek mindenkori állapotát az igazságügyminisz-

ter tartja nyilván s ő felelős azért, hogy talál-
 és az évi költségvetés e sorvonalán se fordul-
 jon elő". Tehát a kártalanítási igény veleje a
 finansziális érdekek előterbe tolásán dől el. Mon-
 tesquieu elveivel nagyon ellentetes az, hogy a
 legfőbb bíróság döntését végérvényesen superre-
 videálja egy közigazgatási hatóság.

It Bp.-nek a kártalanítási igény és a kár-
 talanítási összeg megállapítása kérdésében köve-
 tett rendszere nem találja párját a külföldi
 törvényhozásokban. It svéd törvény a kártalaní-
 tás tárgyában való döntést egész terjedelmében a
 királynak bízta. It dán, norvég és a francia törvény
 szerint a kártalanítás egész kérdésében a bíróság
 határoz. It osztrák törvény a kérdésben kizáró
 bírósági nyomozás felállításában a Bp.-vel egyezően
 rendelkezett, - a nyomozati albizt és a bíróság vé-
 leménye alapján azonban a kártalanítási igény
 kérdésében az igazságügyminiszter határoz, ki-
 nek döntésével szemben az igénylő ízzét a Reichs-
 gericht elé viheti. It német birodalmi tör-

vény szerint az igény fennforgása tárgyában a bíróság, az igény terjedelme kérdésében az igazságtügyi kormányok hatásvonala, de a közigazgatási hatásvonaltól szemben nyitva áll a rendes perút.

Itt kitér a kártalanítási eljárásban újonfelvételnek minős helyze (B. 7. T. LVI. 72).

Itt Bp. 579-582. és 584-588. §-t megfellelő államvámi kelt sajtóügyekben a kártát megillető kártalanítás érvényesítésénél (St. 49. §).

V. Az állam visszereseti joga. A kártalanítást az 580. § 1. bek. szerint az állam adja. Bárki nek hibája okozta az ártatlan sérelmet, az állam maga kárpótolja a jogosítottat s nem utasítja polgári perre a hibát okozó személyek ellen. Az indoklás azt mondja, hogy mivel a bűnösséget és a büntetést megállapító alapperbeli ítéletet az állam szervei az állam nevében mondják ki, utóbb pedig ugyanazok nyilvánítják azt igazságtalannak, ebből az következik, hogy első sorban az államnak

áll törtében orvosni azt a bajt, mely közegeinek
ítéletéből az igazság konstataált megsértésével keletke-
zett.

A törvény azonban - mint Dörschall mondja - si-
etett az államot az általa fizetett kártalanítási
összeg erejéig viszontbiztosítani:

588. §. Az államot a kártalanítás-összege e-
rejéig visszakereseti jog illeti mindazok ellen, akik-
nek cselekménye vagy mulasztása a kártalanítás-
ra okul szolgált.

Bíró, bírósági hivatalnok, valamint a kis-
sziggyesség tagja ellen visszakereseti jog az államot csak
abban az esetben illeti, ha jogerősen meg van álla-
pítva, hogy az a cselekményök vagy mulasztások,
mely a kártalanítás okul szolgált, fezzelmi vét-
ség vagy bűncselekmény.

A vonatkozó igény a fezzelmi vagy bűnwádi
eljárás folyamán, esetleg polgári per útján érvényes-
sítendő.

Mások ellen az államkincstár visszakereseti
jogát a jelen §. második bekezdésében megállapított

megszorítás nélkül érvényesítheti.

Itt miódik bek.-ben felsorolt személyekre vonatkozó korlátozás csak arra az extre szől, ha ezek a fegyelmi vétséget vagy a büncselekményt hivatalos minőségükben követlék el (Bernolák).

Finkey, Doleschall, Fayer egyértelműleg ellene szólnak az állam visszkeresetének. Elvileg helytelen szerintük az, mert az államhoz nem méltó, hogy rendszerint csekély összegek miatt saját hivatalnokai vagy magánosok ellen pert indítson, másrészt a bírói függetlenség veszélyeztetésére vezet, ha a miniszter a visszkereseti jog érvényesíthetése végett fegyelmi eljárást indíthat a bírók ellen. Gyakorlatilag pedig nagy komplikációkra vezet, ha a visszkereset, mert egy hosszú eljárásból biztosan megállapítani, hogy kit vagy kiket terhel igazán a hiba a téves határozat miatt, alig lehetséges. Itt francia törvény csak azon magánfel (partie civile), feljelentő és hamis tanu ellen állapítja meg a visszkereseti jogot, hinek hibájából a bűn elitélés behövéthetett. Itt osztrák tör-

vény sem szól az államnak a bíró elleni visszahar-
seti jogáról.

VI. Ha a kártalanításra jogosított a kártala-
nitási eljárás során az államtól nem kapott teljes
kártérítést (pl. a kártalanítási alap kimerülése mi-
att vagy más okból), az okból az egyénektől, kik-
nek büncselekménye okozta a szenvedett sérelmet,
teljes kártérítést, vagy u. n. sérelemdíjat követel-
het.

589. §. Az, aki hamis váddal vagy hamis tanu-
zással, úgyszintén az a közhivatalnok, aki az
1878. évi V. t. cikk második része X. vagy XLII. feje-
zetében foglalt büncselekmények valamelyikével más-
nak ártatlannul való elítélését, vagy előzetes le-
tartóztatását, illetőleg vizsgálati fogságát okoz-
ta: teljes kárpótlással tartozik annak vagyoni
káráért, mely az elítéltet vagy fogságtartottat en-
nek folytán érte, amennyiben a kártalanításra va-
ló igény meg van állapítva (587. §.) és a kár az
580. §. alapján adott kártalanítás összeget meg-

haladja.

A háttalanításra jogosult ebben az esetben kárpótlás helyett kétszer háromig terjedhető sérelemdíjat követelhet, amelynek összegét a bíróság belátása szerint határozza meg.

Hogy a törvény intenciói szerint az állami háttalanítási kötelezettség milyen távol áll a teljes háttérítésre vonatkozó kötelezettségtől, kitűnik a Bp. XXXI. fejezetnek ezen utolsó §-ából.

Úgy a teljes, vagyis az állam által adott kártérítési összegén felüli háttalanítás, mint a sérelemdíj követelése iránt csak a következő feltételek mellett indítható meg az eljárás: 1.) az állam elleni háttalanítási eljárás befejeztével, 2.) a háttalanítási igény a Kérvia által megállapított, 3.) a miniszter által megállapított háttalanítási összeg nem fedezi az ártatlannal szembeletett valódi vagyoni kárát és 4.) a helytelen ítéletet hamis vád vagy hamis tanúzás folytán, vagy közhivatalnoknak a személyes szabadságot, a házjogot, a levél- vagy távirtdai titkot sértő (BTK.

193.-202. §), vagy egyéb hivatali büntetése vagy vétsége (462.-481. §) folytán történt (Finkey-Bernolák).

Az eljárás úgy a teljes kárpótlás, mint a sérelemdíj iránt megindítható akár a bíróság, akár a polgári bíróság (törzék) előtt (Finkey és az indoklás).

Fajcskó szerint a sérelemdíjnál a maximális összeg megállapítása nem indokolt, mivel polgári követelés forog fenn és itt (tulajdonképpen) a bírót tulajdonképpen köteleznie nem szabad. Ő annyit írt meg, amennyi a teljes kár.

Ha az arra jogosult csupán sérelemdíjat követel, Bernolák szerint nem kell szabatosan igazolnia szenvedett vagyoni kárának összegét.

Az 589. §. szerinti eljárás teljesen és tisztán rendes bírói eljárás, melybe a miniszternek semmi beleszólása nincs (Finkey).

Az 589. §. alapján követelhető teljes kárpótlás kiegészíti a BTK. 198. §. -át, mely szerint közhivatalnoknak a neméhes szabadságot megsértő vétségei esetében a törvénnyel szembeni eljárási

tatott részére, ha kívánja, - a letartóztatás minden napjáiért 5 ft.-tól 10 ft.-ig tegezdhető kártalanítási állapítandó meg; derogálja azonban a 198. §. 2. bekezdését, mely szerint ez esetben további kártalanítási keresetnek helye nincs.

Kiegészíti egyszersmind a bírói felelősségről szóló törvényt (1871: VIII.), melynek 9. §-a szerint a hivatali bűntett által okozott károk a büntetőes által, vagy ha többen volnának, ezek által egyetemlegesen megtérítendőek.

VII. Befejzésül felemlítem, hogy - a Bp. XXII. §-jezte csak a szorosabb értelemben vett bírói felelősségi reparációjáról rendelkezik és rendszerének megfelelőleg mellőzte azokat az eseteket szabályozni, midőn közigazgatási hatóságunk őt illető hatáskörében fogva tartott büntető intézkedése sajátott ártatlan egyént. Ez idő szerint tehát míg az állam még pluszbüntetésre ártatlannal történt elítéltetés értelmében is kötelezve van az elítélt kártalanítására, ha kir. bíróság

horda az ítéletet, 90 napi szabadságvesztés-büntetésnek ártatlan egység által történt elszennvedésért is elutasítja magától a kártalanítási kötelezettséget, ha a kihágási ügy a közigazgatási hatóságok hatáskörébe tartozott. U. Bp. XXXI. fejezetének kiegészítéséül tehát törvényileg kellene megállapítani a közigazgatási úton ártatlannal elítélteknek állami kártalanításhoz való jogát is.